

suomentanut Aki Salmela

Ron Padgett

KUINKA OLLA TÄYDELLINEN
ntamo • NVL

Kuinka olla täydellinen

© 2009 Ron Padgett, Aki Salmela

ISBN 978-952-215-063-9

Ulkoasu Make Copies & Göran de Kopior

Kannen kuva: yksityiskohta Herkulesta esittävästä roomalaisesta freskosta

Herculaneumin kaupungissa, Kansallinen arkeologinen museo, Napoli (Wikimedia Commons)

Teos julkaistaan yhteistyössä Nuoren Voiman Liiton kanssa

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

2009/2020 [uusi kansi]

ntamo

www.ntamo.net

Ron Padgett
Kuinka olla täydellinen

Runoja
Suomentanut Aki Salmela

ntamo • NVL
Helsinki
2009

Suomentajan alkusanat

Hälvennetäänpä aluksi pari mahdollista väärinkäsitystä. Ensinnäkään Ron Padgett ei ole yksi Yhdysvaltojen tunnetuimmista tai edes merkittävimmistä nykyrunoilijoista. Hänen kirjojaan on melko varmasti turha etsiä suurten kirjakauppojen runohyllyistä, ja jos alan vakavampia harrastajia pyydetään nimeämään muutamia Yhdysvaltojen merkittävimmistä elävistä runoilijoista, on varsin epätodennäköistä, että Padgettin nimi tulee esille. Toiseksi Ron Padgett ei kuulu New Yorkin koulukuntaan – niin kuin ei tietääkseni kukaan mukaan, jos asiaa kysytään asianomaisilta itseltään – vaikka hänen tuotantonsa sivuaakin läheisesti myös tähän koulukuntaan liitettyjä runoilijoita.

Sen sijaan Ron Padgett on poikkeuksellisen kiinnostava, omaleimainen ja hauska runoilija, ja eikö tässä ole jo riittävä syy saattaa hänen tuotannostaan pieni valikoima suomalaisen yleisön ulottuville?

*

Luin Padgettin runoja ensimmäisen kerran joskus tämän vuosikymmenen alussa Nortonin keskeisestä postmodernin runouden antologiasta. Padgett kuului niihin muutamiin runoilijoihin, jotka nousivat selvästi esille antologian esittelemästä monikymmenpäisestä joukosta, joka esitetään eräänlaisena ehdotuksena modernismin jälkeisen runouden kaanoniksi. Näistä muutamista erityisen kiinnostavista runoilijoista Padgett erottautui paitsi hauskuudellaan myös sillä, ettei hänen tuotantoaan tuntunut olevan kovinkaan laajasti saatavilla. Oli vain nämä muutamat runot antologiassa ja jotain hajanaisia osumia internetissä. Niinpä keskityin muihin, kenties tärkeämpiin ja helpommin saatavilla oleviin runoilijoihin, kunnes viime vuonna sain sattumalta käsiini Padgettin uusimman kokoelman, *How to Be Perfect*. Tämä oli yksi miellyttävimmistä runokokoelmista, mitä olin pitkään aikaan lukenut. Runot ovat suoraviivaisia ja hauskoja,

lukijaa kohti kääntyviä ja helposti avautuvia, mutta samalla riittävän erikoisia, perinnetietoisia ja kompleksisia, jotta ne eivät latistu pelkäksi viihteeksi. Käänsin kokoelman runoista valikoiman *Nuoreen Voimaan* ja aloin suunnitella Padgettin valittujen runojen tekemistä, jos sellaiseen tulisi vielä mahdollisuus kaikkien näiden suomalaisen käännösrunouden kustantamisen vaikeuksien keskellä.

Yhdysvallat tunnetaan maana, jossa ollaan hyvin vähän kiinnostuneita muun maailman tapahtumista ja kulttuureista. On tiettävästi tosiasia, että Yhdysvalloissa julkaistaan äärimmäisen vähän käännösrunoutta. Näyttää kuitenkin siltä, että jopa väkilukuun suhteutettuna käännösrunoutta julkaistaan Suomessa tuskin sen enempää. On selvää, ettei tätä käännösvalikoimaa olisi Suomessa voinut toteuttaa millään perinteisellä kustantamolla – kuten sanottu, ei ole odotettavissa, että Padgettin nimi nousisi esille mahdollisten Nobel-kirjailijoiden listoilla.

*

Ron Padgett on syntynyt vuonna 1942 Idahon Tulsassa, Yhdysvaltojen provinssialisessa luoteisosassa. Hän on kirjoittanut lapsuudestaan ja nuoruudestaan omaelämäkerrallisia proosaa ja esimerkiksi isästään kirjan *Oklahoma Tough*, jossa hän kuvaa tätä lämpimäksi, karskiksi ja rehdiksi pikkurikolliseksi. Padgettin perhe elätti itseään pitkälti viinan salapoltolla – Idaho oli noihin aikoihin vielä kuiva osavaltio – ja poika oli tiettävästi sukunsa ensimmäinen akateemiselle polulle hakeutunut jäsen.

Syystä tai toisesta Padgett viihtyi hyvin koulunpenkillä ja alkoi teini-iässä kiinnostua sarjakuvien sijaan kaunokirjallisuudesta ja eritoten runoudesta. Tämä kiinnostus johti pian varsin kunnioitettaviin tuloksiin. Lukioikäisenä Padgett perusti muutamien ystäviensä kanssa *The White Dove Review* -nimisen lehden, joka tuli viiden numeronsa aikana julkaiseeksi runoja eräiltä yhdysvaltojen tunnetuimmista ja epäsovinnaisimmista runoilijoista. Lehteä avustivat muiden muassa Allen Ginsberg, Jack Kerouac ja Robert Creeley.

Kuusikymmenluvulla Padgett muutti New Yorkiin opiskellakseen Columbian yliopistossa, jossa hänen kirjallisuuden opettajakseen sattui Kenneth Koch, yksi

”New Yorkin koulukunnan” keskeisimmistä runoilijoista. Kochin vaikutus Padgettin suuntautumiseen runoilijana ja sittemmin myös kääntäjänä on ollut merkittävä. Koch johdatti oppilaansa ranskalaisen modernismin kaikkein eksentrisimpien edustajien äärelle ja kannusti tätä kääntämään esimerkiksi Pierre Reverdyä, Blaise Cendrarsia ja Apollinairea, joiden ansioituneena kääntäjänä Padgett nykyisin myös tunnetaan. Kuusikymmenluvun puolivälissä Padgett vietti vuoden Pariisissa Fullbright-stipendiaattina muun muassa juuri näiden töiden parissa.

Myöhempinä vuosinaan Padgett on opettanut runoutta ja luovaa kirjoittamista lapsille ja nuorille sekä johtanut New Yorkissa kuuluisaa St. Mark’s Poetry Projectia. Hänen tuotantoonsa kuuluu kymmenkunta runokokoelmaa, proosaa, esseekirjoja ja käännöksiä.

Padgett on myös erityisen kiinnostunut erilaisista yhteistyöprojekteista, joita hän on toteuttanut eritoten sukupolvensa kuvataiteilijoiden kanssa.

*

Käsillä oleva valikoima on subjektiivinen ja edustaa enimmäkseen kääntäjän omaa makua. Mukana on myös joitain Padgettin itsensä ehdottamia runoja, kuten ”Suomen lippu”, jota ei aiemmin ole julkaistu missään hänen kokoelmistaan. Runot ovat karkeasti ottaen kronologisessa järjestyksessä, mutta valikoiman pääpaino asettuu Padgettin kaikkein viimeaikaisimmalle tuotannolle, ja siinä vielä erityisesti aivan viimeisimmälle kokoelmalle, jolta tämä valikoima on ottanut nimensä.

Prahassa 24.6.2009

Aki Salmela

Runoilija kuolemattomana lintuna

Sydämeni jätti äsken lyönnin väliin
ja minä ajattelin: ”tämä olisi huono hetki
saada sydänkohtaus ja kuolla, kesken
runon,” sitten lohduttauduin
sillä, etten ole koskaan kuullut
kenenkään kuolleen runon kirjoittamisen
keskelle, niin kuin linnutkaan eivät kuole lentoon.
Luulisin.

Keskustelu Vladimir Majakovskin kanssa

Hyvä on, myönnän:

se oli vain viimeyönä näkemäni uni.

Laahustin mutaista polkua pitkin
alakuloisten miesten jonossa

New Yorkin mustuneilla laitamilla,

likainen, nuhruinen iltahämärä,
tulevaisuus vailla toivoa

meidän marssiessamme

tahraisissa, proletariaattisissa rääsyissämme.

Majakovski oli vasemmalla puolellani, pää ajeltuna,

ja vierellään hänellä oli ystävä

jolla oli harmaa parta ja tumma lakki.

”Sinun täytyy myöntää,” Majakovski

sanoi, ”että tämä on melkoisen hyvä

tapa kirjoittaa runo.”

”Kyllä,” minä sanoin, ”jännite

pysyy yllä meidän kulkiessamme eteenpäin,

lohduton maisema tihkuu jokaiseen sanaan,

ja sitä on vapaa sanomaan mitä ikinä haluaa.”

”Se johtuu siitä, että me olemme runon sisällä,”

hän sanoi, ”emme ulkona.” Öljyiset

vesilätäköt kiittelivät vaimeasti matalien pilvien alla.

”Siksi minun runoni olivat niin laajoja:

sisälle jää enemmän tilaa.”

Hänen leukansa kova viiva taipui ja

miehet hajaantuivat. Seurasin

hänen ystäväänsä muurin taa

kuullakseni runon jatkuvan

historian luennossa, jota tämä piti,

”Ja niinpä aina ajattelin, että oli hyvin yksinkertaista olla suomalainen. Sitä olisi vapaa siitä päivittäisestä painovoimasta, joka lankeaa niin monen muun kansakunnan osaksi. Sitä eläisi metri kahdeksankymmentä senttiä maan pinnan yläpuolella, suunnilleen niillä main missä pää sijaitsee. Itse asiassa sitä eläisi eräänlaisessa mielikuvituksen Lapissa, missä kukaan ei voisi satuttaa: valkoisessa toppatakissa, valkoisissa villasukissa, valkoiset sukset jalassa ja valkoiset silmät päässä, sitä vain vilahtaisi lumeen. Kukaan ei saisi kiinni, ei edes aikuiset, ei edes veltot virkamiehet, ei edes valtio. Sitä liitelisi ilmojen halki kuin Ariel, taivaansininen värähdys, henkisyiden näkymätön paradigma. Tämän minä opin Suomen lipusta.”

RUNOSTA ”SUOMEN LIPPU”

”Älä mene ikkunan lähelle, kun kadulla ammuskellaan.”

RUNOSTA ”KUINKA OLLA TÄYDELLINEN”

”Ron Padgett ei ole yksi Yhdysvaltojen tunnetuimmista nykyrunoilijoista. [...]

Ron Padgett on poikkeuksellisen kiinnostava,
omaleimainen ja hauska runoilija.”

AKI SALMELAN ”SUOMENTAJAN ALKUSANOISTA”

Ron Padgett KUINKA OLLA TÄYDELLINEN *ntamo • NVL*